

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 24 februari 1944 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i butikstängningslagen.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 402, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *von Friesen* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära sådan ändring i butikstängningslagen, att vissa i motionen anförda önskemål tillgodoses.

Nämnda önskemål hänföra sig till bestämmelserna i 11 § 3 mom. punkt 4) om tillstånd till annan affärstid än den vanliga för s. k. t r a f i k k i o s k e r. Enligt nämnda lagrum får försäljning i direkt anslutning till station för järnvägs- eller lufttrafik eller för mer betydande sjö-, spårvägs- eller buss- trafik medgivnas under den utsträckta tid, som kan anses betingad av de resandes behov. Dock får tillståndet i regel avse försäljning endast av vissa uppräknade varuslag, bland vilka nämnas t o b a k s v a r o r.

I motionen framhålles, att praxis beträffande försäljning i trafikiosker särskilt av tobaksvaror innebär ett åsidosättande av lagens avsikt, som uppenbarligen varit att tillgodose endast de resandes behov, och en orättvisa mot de detaljhandlare, som icke ha tillstånd till dylik försäljning. Vad beträffar kiosker på järnvägsstationer borde därför biljett avkrävas kund, som gör inköp efter den vanliga butikstängningstiden. I fråga om trafikiosker i anslutning till spårvägslinjer borde förbud införas mot försäljning av tobaksvaror efter vanlig stängningstid. Alternativt borde tobakshandlarna medgivnas rätt till fri konkurrens t. ex. i form av automatförsäljning.

Frågan om kioskhandeln med tobaksvaror erhöll sin nuvarande lösning — nämligen att andra kiosker än trafikiosker i regel måste antingen helt avstå från tobakshandel eller ock iakttaga den för butikshandeln stadgade stängningstiden — genom 1939 års *butikstängningslag*. Denna utarbetades på grundval av ett av arbetstidsutredningen angående affärs- och kontorsanställda år 1937 avgivet betänkande med förslag till arbetstidslag för detaljhandeln och butikstängningslag (SOU 1937: 55). Förslag till lagar i nämnda ämnen förelades 1939 års lagtima riksdag genom propositionen nr 96. Propositionen behandlades av andra lagutskottet (utlåtande nr 31).

Enligt 1939 års lag gavs länsstyrelsen stor frihet vid bedömningen av frågan om tillstånd till öppethållande av trafikiosker utöver den vanliga stängningstiden. Det avgörande skulle här enligt förarbetena vara de resandes behov. Sådant behov ansågs särskilt föreligga vid trafikplatser, där en längre väntetid för den resande allmänheten kunde uppkomma. Allmänhetens krav att under sådan väntetid kunna köpa för omedelbar konsumtion avsedda varor hade här särskilda anspråk på att röna beaktande. När

tillståndets omfattning bestämdes, hade man alltså icke att taga hänsyn till den bofasta befolkningens eventuella intresse av denna försäljning. Men det borde å andra sidan framhållas, att försäljningen icke behövde begränsas till den resande allmänheten. Länsstyrelsen kunde visserligen föreskriva detta såsom villkor för medgivandet, men det förutsattes att detta i allmänhet ej komme att ske. En sådan begränsning vore nämligen mycket svår att efterleva, vilket erfarenheten från tillämpningen av motsvarande föreskrift i 1919 års butikstängningslag visade. Även beträffande varusortering- en hade länsstyrelsen en viss bestämmanderätt vid tillståndsprövningen.

Beträffande frågan om tillstånd till öppethållande av trafikiosk vid spår- vägs- eller busslinje uttalades i förarbetena, att det torde vara påtagligt, att belägenhet vid en vanlig hållplats icke räckte till. Oftast förelåge väl förut- sättningarna för tillstånd, när det gällde trafikplatser, där trafiklinje av ej blott lokal karaktär utginge eller flera sådana linjer korsade varandra. Detta kunde dock visst icke sägas vara en undantagslös regel, ty förhållandena kunde vara sådana, att trafiken vid en sådan station vore ganska obetyd- lig. Å andra sidan kunde en trafikstation, som icke vore utgångspunkt för någon trafiklinje och ej heller korspunkt för flera dylika, i undantagsfall vara av sådan betydelse, att den bleve hänförlig under ifrågavarande be- stämmelse.

I förarbetena behandlades även ingående spörsmålet om försäljning av tobak i automater. Då detta spörsmål med hänsyn till vårt nuvarande ran- soneringssystem icke torde vara aktuellt, torde någon redogörelse för förar- betena i denna del ej behöva lämnas.

1939 års lag avlöstes av 1942 års butikstängningslag, varom förslag före- lades riksdagen genom propositionen nr 349. Denna behandlades av andra lagutskottet (utlåtande nr 49).

Ifrågavarande bestämmelse i 1942 års lag har i huvudsakligen oförändrat skick överförts från 1939 års lag. Dess utformning blev icke föremål för debatt under riksdagsbehandlingen.

1942 års lag trädde i sina huvudsakliga delar i kraft den 1 januari 1943 och gäller till och med 1945.

Eftersom butikstängningslagen är av provisorisk natur och gällande endast till och med 1945, kommer frågan om förlängning av bestämmelserna däri att redan nästa år bliva föremål för statsmakternas prövning. Vad motionä- ren anfört torde lämpligen böra upptagas till övervägarde först i detta sam- manhang. Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion ej måtte föranleda till någon riks- dagens åtgärd.

Stockholm den 24 februari 1944.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman*, *Wistrand*, *Forslund*, *Olof Carlsson*, *Manner-skantz*, *Hage*, *Holmbäck** och *Wahlund*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, fröken *Andersson*, fru *Nordgren*, herrar *Holm*, *Witzell**, *Andersson* i Eskilstuna och *Hedlund* i Rådom*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.